

DIDAKTICKÝ TEST¹

Test můžeme definovat jako „zkoušku, úkol, identický pro všechny zkoumané osoby s přesně vymezenými způsoby hodnocení výsledků a jejich číselného vyjadřování.“² Není to tedy jakákoliv zkouška, ale na test jsou kladeny jisté nároky.

Testy schopností – pro zkoumání předpokladů, dispozic jedince pro řešení určitých úloh nebo situací. Např. testy inteligence.

Testy osobnosti – měří stránky osobnosti jako vlastnosti temperamentu, zaměření motivace, charakterové vlastnosti, úzkostnost...

Testy schopností i osobnosti jsou vázány na psychologickou kvalifikaci.

Didaktické testy

Je to nástroj systematického zjišťování (měření) výsledků výuky.³ Výsledkem výuky jsou myšleny změny v osobnostech žáků způsobené výukou.

Didaktický test je navrhován, ověřován, hodnocen a interpretován podle určitých, předem stanovených pravidel.

Druhy didaktických testů podle klasifikace Byčkovského.

Klasifikační hledisko	Druhy testů		
Měřená charakteristika výkonu	rychlosti	úrovně	
Dokonalost přípravy testu a jeho příslušenství	standardizované	kvazistandardizované	nestandardizované
Povaha činnosti testovaného	kognitivní	psychomotorické	
Míra specifčnosti učení zjišťovaného testem	výsledků výuky	studijních předpokladů	
Interpretace výkonu	rozlišující (relativního výkonu)	ověřující (absolutního výkonu)	
Časové zařazení do výuky	vstupní	průběžné (formativní)	výstupní (sumativní)
Tematický rozsah	monotematické	polytematické (souhrnné)	
Míra objektivit skórování	objektivně skórovatelné	kvaziobjektivně skórovatelné	subjektivně skórovatelné

¹ CHRÁSKA, M. *Didaktické testy*. Brno: Paido, 1999. 91 s. ISBN 80-85931-68-0.

² CHRÁSKA, M. *Metody pedagogické diagnostiky*. Olomouc: UP Olomouc, 1988. s.20..

³ BYČKOVSKÝ, P. *Základy měření výsledků výuky. Tvorba didaktického testu*. Praha: ČVUT, 1982.

Testy rychlosti

Slouží ke zjištění, jakou rychlostí je jedinec schopen realizovat určitý výkon. Testy mají pevně stanovený časový limit pro řešení a obsahují velmi snadné úlohy. Předpokládá se, že všichni žáci úlohy zvládají, jde však o zjištění rychlosti. Př. Test rychlosti čtení., přepisu textu při psaní na stroji.

Testy úrovně

Zjišťujeme jimi především kvalitu výkonu. Čisté testy úrovně nepoužívají žádné časové omezení, výkon v nich je dán pouze úrovní vědomostí a dovedností zkoušeného. Z praktických důvodů se limit stanoví, je však nastaven tak, aby znamenal časové přerušení jen pro ty nejpomalejší žáky. Výzkumy ukazují, že nejpomalejší žáci mají ve většině případů nejslabší vědomosti a ani při dalším prodloužení času nedosahují lepších výsledků. Úlohy jsou zpravidla v testech řazeny se vzrůstající obtížností, takže velmi pomalý žák v okamžiku přerušení práce na testu řeší nejobtížnější úlohy, které by nemyl pravděpodobně schopen vyřešit.

Testy standardizované

Jsou připravovány profesionálně, důkladně ověřeny, jsou známy jejich vlastnosti. Součástí je testová příručka (manuál), z níž se dozvídáme o vlastnostech testu, k dispozici je také standard (testová norma) pro hodnocení dosažených výkonů.

Testy nestandardizované

Neproběhlo u nich ověřování na větším vzorku žáků, nejsou tedy známy jejich vlastnosti. Jde o testy neformální, které používají učitelé pro svou vlastní potřebu.

Testy kvazistandardizované

Jsou připravovány pečlivěji než testy učitelské, ale profesionální standardizace nebyla provedena. Jde např. o testy pro paralelní třídy, které se ve škole využívají a jejich příprava je náročnější a pečlivější.

Testy kognitivní

Měří úroveň - kvalitu poznání žáků. Testy, v nichž řešíme úlohy z přírodovědy, matematiky, řeklad z cizího jazyka...

Testy psychomotorické

Zjišťujeme jimi výsledky psychomotorického učení. Př. psaní na stroji.

Testy výsledků výuky a testy studijních předpokladů

Testy výsledků výuky měří to, co se žáci v dané oblasti naučili. Testy studijních předpokladů měří úroveň obecnějších charakteristik jedince, které jsou potřebné k dalšímu studiu.

Testy rozlišující (testy relativního výkonu) – statisticko-normativní - NR testy

Výkon žáka se posuzuje vzhledem k populaci testovaných. Výkon žáka se srovnává s výkony ostatních žáků, v případě standardizovaných rozlišujících testů s výkony žákovské populace.

Testy ověřující (absolutního výkonu) – kritériální testy CR testy

Jejich úkolem je prověřit úroveň vědomostí a dovedností žáka v přesně vymezené oblasti (části učiva). Výkon žáka se nesrovnává s výkonem ostatních žáků, ale vyjadřuje se vůči všem úlohám, které reprezentují dané učivo.

Kritériem úspěchu je předem stanovený stupeň zvládnutí učiva. Cílem je tedy rozhodnout, zda žák učivo zvládl nebo ne. Učivo je nutné přetransformovat do testových úloh.

Testy vstupní, průběžné a výstupní

Vstupní testy – na začátku roku, tem. Celku – postihnout úroveň vědomostí a dovedností žáků.

Průběžné – v průběhu výuky jako testy formativní.

Výstupní didaktické testy - na konci roku, tematického celku jako testy sumativní.

Testy monotematické a polytematické

Monotematické testy zkouší jen jedno téma učební látky, polytematické zkouší učivo několika tematických celků.

Testy objektivně skórovatelné a subjektivně skórovatelné

Objektivně skórovatelné testy obsahují úlohy, u nichž lze objektivně rozhodnout, zda byly řešeny správně či nikoliv. Většinou úlohy, při nichž žák vybírá správnou odpověď nebo stručné vlastní odpovědi žáka.

Testy subjektivně skórovatelné (esej testy) obsahují úlohy, u nichž není možné stanovit jednoznačná pravidla pro skórování. Jde o otevřené široké úlohy, ve kterých žák volně odpovídá na otázku rozsáhlejší odpovědí.

Tři etapy při tvorbě didaktického testu

- I. Plánování testu**
- II. Konstrukce testu**
- III. Ověřování testu**

I. Plánování testu

1. Vymezit účel testu – půjde o test monotematický? O test formativní, který má zjistit, jak žáci učivo chápou? Nebo chceme zjistit úroveň vědomostí a dovedností z matematiky na konci školního roku?...
2. Rámcově vymezit obsah testu – podle účelu vymezíme heslovitě obsah testu (Vyjmenovaná slova. Násobení a dělení – malá násobilka.)

3. Upřesnit rámcově vymezený obsah testu

Pro specifikaci obsahu testu je možné využít techniky specifikační tabulky a techniky seznamu výukových cílů.⁴

Technika specifikační tabulky

Obě techniky upřesňují, jaká úroveň osvojení znalostí má být jednotlivými úlohami testu zkoušena. Dobrý didaktický test by se neměl zaměřovat pouze na pamětní osvojení učiva, ale měl by zkoušet i vyšší cílové kategorie, jako je porozumění poznatkům, aplikace, analýza a syntéza poznatků atd. U každé testové úlohy je nutné se zamyslet nad tím, co vlastně úloha zkouší a snažit se, aby úlohy postihovaly ve značné míře vyšší cílové kategorie osvojování.

Niemierkova taxonomie výukových cílů (pro vzdělávací oblast)

A	Zapamatování poznatků	Žák je schopen vybavit si určitá fakta, nesmí je mezi sebou zaměňovat Aktivní slovesa: definovat, napsat, opakovat, pojmenovat, reprodukovat
B	Porozumění poznatkům	Žák je schopen zapamatované poznatky předložit v jiné formě než v té, ve které si je zapamatoval. Dovede je uspořádat nebo zestručnit. Aktivní slovesa: jinak formulovat, ilustrovat, objasnit, odhadnout, přeložit, převést, vyjádřit vlastními slovy
C	Používání vědomostí v typových situacích	Žák dovede použít vědomostí k řešení situací, které ve výuce již byly řešeny. Aktivní slovesa: aplikovat, použít, prokázat, řešit, diskutovat, načrtnout, vyzkoušet, registrovat, demonstrovat
D	Používání vědomostí v problémových situacích	Žák dovede použít vědomostí k řešení problémových situací, které nebyly ve výuce dosud řešeny. Aktivní slovesa: rozhodnout, provést rozbor, kombinovat, vyvrátit, obhájit, prověřit, zhodnotit, posoudit

⁴ CHRÁSKA, M. *Didaktické testy*. Brno: Paido, 1999. s.21-22

Taxonomie učebních úloh podle D. Tollingerové (1970)

1. Úlohy vyžadující pamětní reprodukci poznatků:

- 1.1 Úlohy na znovupoznání
- 1.2 Úlohy na reprodukci jednotlivých faktů, čísel, pojmů apod.
- 1.3 Úlohy na reprodukci definic, norem, pravidel apod.
- 1.4 Úlohy na reprodukci velkých celků, básní, textů, tabulek apod.

Tyto učební úlohy od žáka vyžadují pamětní operace – vyhledávání v paměti, vybavování z paměti, následně reprodukce vybavených faktů či jejich celků tabulek apod. Začínají např. formulacemi: *Jak zní? Definiujte! Co platí? Uveďte zásady pro ...! Reprodukujte! Předneste! Zopakujte! Které z uvedených alternativ?*

2. Úlohy vyžadující jednoduché myšlenkové operace s poznatků:

- 2.1 Úlohy na zjišťování faktů (měření, vážení, jednoduché výpočty apod.)
- 2.2 Úlohy na vyjmenování a popis faktů (výčet, soupis)
- 2.3 Úlohy na vyjmenování a popis procesů a způsobů činnosti
- 2.4 Úlohy na rozbor a skladbu (analýzu a syntézu)
- 2.5 Úlohy na pozorování a rozlišování (komparace a diskriminace)
- 2.6 Úlohy na třídění (kategorizace a klasifikace)
- 2.7 Úlohy na zjišťování vztahů mezi fakty (příčina, následek, cíl, prostředek, vliv, funkce, účel, nástroj, způsob apod.)
- 2.8 Úlohy na abstrakci, konkretizaci a zobecňování
- 2.9 Řešení jednoduchých příkladů (s neznámými veličinami)

Druhá kategorie obsahuje úlohy, které při řešení vyžadují jednoduché myšlenkové operace, např. analýzu, syntézu, komparaci, kategorizaci a další. Jejich slovní formulace začíná obvykle slovy: *Vyjmenujte části, druhy ...! Uveďte postup při ...! Změřte! Natavte rozměr! Vypočítejte rozměr, otáčky apod.! Popište, jak probíhá! Nalezněte společné znaky a určete obecně pravidlo! Určete shody a rozdíly! Rozdělte podle ...! Co se stane, když ...? Porovnejte! Proč? Co je příčinou? Udělejte soupis!*

3. Úlohy vyžadující složité myšlenkové operace s poznatků:

- 3.1. Úlohy na překlad (translaci, transformaci)
- 3.2. Úlohy na výklad (interpretaci, vysvětlení smyslu, vysvětlení významu, zdůvodnění apod.)
- 3.3. Úlohy na vyvozování (indukcí)
- 3.4. Úlohy na odvozování (dedukcí)
- 3.5. Úlohy na dokazování a ověřování (verifikaci)
- 3.6. Úlohy na hodnocení

Jde o úkoly vyžadující náročné myšlenkové operace, jako je indukce, dedukce, interpretace, transformace, verifikace apod. Začínají slovními formulacemi: *Vysvětlete význam, smysl!*

Zdůvodněte, k čemu je to dobré! Podle obrázků vyvodte chyby v technologickém postupu! Z uvedených příkladů odvoďte pravidlo, postup! Dokažte, ověřte správnost! Zhodnoťte z určitého, např. společenského, ekologického, bezpečnostního atd. hlediska...!

Do této kategorie dále patří úlohy (3.1), u kterých se vyžaduje převedení z jednoho jazyka (reprezentace) do druhého jazyka (odlišné reprezentace), např. z jazyka čísel, vzorců nebo schémat do jazyka slov a opačně, překlady z jednoho jazyka do druhého (*Přečtete slovy vzorec pro ...! Podle schématu řekněte, jak ...!*).

4. Úlohy vyžadující sdělení poznatků:

- 4.1 Úlohy na vypracování přehledu, výtahu, obsahu apod.
- 4.2 Úlohy na vypracování zprávy, pojednání, referát apod.
- 4.3 Samostatné písemné práce, výkresy, projekty apod.

Ve čtvrté kategorii jsou zahrnuty úlohy vyžadující ke svému řešení kromě myšlenkových operací i písemnou (někdy slovní) výpověď o nich. Žák interpretuje nejenom výsledek svého řešení, ale vypovídá i o jeho průběhu, podmínkách, fázích atd. (*Vypracujte přehled, zprávu, pojednání, referát, zprávu o měření, nakreslete schéma*)

5. Úlohy vyžadující tvořivé myšlení:

- 5.1 Úlohy na praktickou aplikaci
- 5.2 Řešení problémových situací
- 5.3 Kladení otázek a formulace úloh
- 5.4 Úlohy na objevování na základě vlastních pozorování
- 5.5 Úlohy na objevování na základě vlastních úvah

V poslední, páté kategorii jsou úlohy předpokládající tvořivý přístup a tvořivé řešení na základě znalostí předchozích operací, schopností tyto operace kombinovat do rozsáhlejších celků a dospívat k subjektivně, příp. i objektivně novým závěrům. Začínají převážně formulacemi: *Řešte tematický úkol, vypracujte návrh ...! Vymyslete praktický příklad! Na základě vlastního pozorování (studia) určete ...! Navrhněte zlepšení..., nové řešení!*

Formulace k jednotlivým kategoriím nelze brát dogmaticky, např. u učebních úloh *Vymyslete praktický příklad* může jít pouze o reprodukci již zafixovaného příkladu (kategorie 2).

Bloomova taxonomie: Tvorba otázek a úkoly

		model	fotografie		
		řeč/projev	prohlášení	shrnutí	
		nahrávka na kazetě	porovnání	prohlášení	
		vzájemné vztahy	analogie	závěry	mapa
		dramatizace	přehled	příběh	projekt
		kreslený komiks	diagram	porovnání	předpověď
události	scénka	podpořte	názor	teze	graf/ilustrace
nahrávky	graf	vyjádřete	vlastními slovy		
noviny, časopisy	uved'te příklady	přiřaďte		vyberte	Dokument, který
TV show	parafrázujte	vysvětlete		použijte	vychází z:
rádio/texty	popište	zdůvodněte	shrňte	připravte	-přehledu
filmy/video	identifikujte			vytvořte/zobecněte	-řešení
divadelní hry	naučte se z paměti	POROZUMĚNÍ		uspořádejte	-seznamu
ukázky z filmů	recitujte			aplikujte/vyřešte	-projektu
	definujte	ZNALOSTI	APLIKACE	předved'te	-dramatizace
	pojmenujte			nakreslete	-kresby
	vyjmenujte	HODNOCENÍ			-um. díla
závěr	posuďte		ANALÝZA	analyzujte	dotazník
přehled	zvažte			porovnejte	diskuze
posudek	proved'te kritiku			roztříd'te	kampaň
standard	podpořte	SYNTÉZA		najděte rozdíl	odhalení chyby
hodnocení	dejte do souvislosti			rozdělte do skupin	hlášení
doporučení	porovnejte	sestavte	vyrobte	prozkoumejte	zpráva
porovnání	pochvalte	vytvořte	naplánujte	vyberte	přehled
jednání u soudu	doporučte	vytvořte	hypotézu		ověření závěrů
sebehodnocení	shrňte	rozvíňte	vynalezněte		definice slova
řízená skupinová		navrhněte	zorganizujte		graf
diskuze		zkombinujte			
	článek	hra	experiment		
	vynález	píseň	divadelní hra		
	hlášení	stroj, nástroj	kniha		
	formulace	alternativní činnost	soubor pravidel		
	otázka	alternativní postup	soubor norem		

Učte studenty myslet!

Podporujte myšlení studentů na různých úrovních Bloomova systému.

Ve vnitřním kruhu zvolte úroveň myšlení a potom zvolte sloveso z prostředního kruhu. Spojte toto sloveso s produktem z vnějšího kruhu a vytvořte otázky a zadání.

Technika seznamu výukových cílů

Učební látka, která má být testována se převádí na seznam výukových cílů, kterých chceme ve výuce dosáhnout. Pro dané učivo formulujeme co největší počet výukových cílů. Začleňujeme jen takové cíle, na něž byla výuka skutečně zaměřena. V této fázi ještě nepřihlížíme k významu jednotlivých cílů. Výukové cíle formulujeme zcela konkrétně, aby byly jednoznačně kontrolovatelné.

Př. Výukové cíle

Žák má být schopen:

- Orientovat se v plánu svého bydliště
- Vyznačit v plánu místo svého bydliště, školy a významných budov
- Znat možná nebezpečí vyplývající z dopravní situace v okolí školy a bydliště
- Začlenit svou obec do příslušného kraje
- Rozlišit přírodní a umělé prvky v okolní krajině
- Porozumět významu dopravních značek a signálů v okolí školy (přechod pro chodce., pozor, děti., stezka pro chodce., semafor..)

(výstupy RVP ZV pro 1. období)

Každý výukový cíl musí být v testu zkoušen tolika testovými úlohami, kolik odpovídá jeho výukovému významu.

Počet úloh v testu

Čím vyšší je počet úloh, tím vyšší je i reliabilita testu. Za dolní hranici lze považovat deset úloh. Horní hranice se odvíjí od časových možností. Test by neměl přesahovat 35–40 minut. Monotematické didaktické testy obvykle vystačí na 15–20 minut čistého času. Didaktické testy k ověření, zda žáci pochopili látku (např. na konci hodiny) nepřesahují 10 minut. Počet úloh v testu závisí také na typu používaných úloh.

II. Konstrukce testu

- Vytvoření jednotlivých testových úloh – otázka, úkol, problém obsažený v testu
- Vytvoření prvního návrhu (prototypu) didaktického testu

Vytvoření testových úloh

Autor musí být odborníkem v předmětu, pro který test připravuje, ale i současně dobrým pedagogem a psychologem, aby se dokázal vcítit do pozice žáků, které chce testovat.

Typy testových úloh:

OTEVŘENÉ

ŠIROKÉ ÚLOHY

Vyžadují rozsáhlejší odpověď (např. půl strany i delší., pojednání na určité téma, vyřešení zadaného problému). Vyžadují dostatečný prostor v testu na zpracování. Někdy je vhodné vymezit strukturu požadované odpovědi (uved'te místo výskytu, způsob obživy, rozmnožování..).

Tento typ úloh používáme při zkoušení komplexních vědomostí nebo dovedností, osvojovaných v delším časovém období. Jsou vhodnější pro zkoušení vyšších úrovní osvojení učiva – řešení problémových situací, zhodnocení... Tyto úlohy se hůře objektivně skórují. Za správné a úplné zodpovězení úlohy se zpravidla přisuzuje určitý typ bodů. Za každou chybnou nebo neúplnou část se počet bodů strhává. Tento nedostatek lze vymezit přesně stanovenými kritérii pro hodnocení tohoto typu úloh.

OTEVŘENÉ

ÚLOHY SE STRUČNOU ODPOVĚDÍ

Tyto úlohy vyžadují, aby žák vytvořil a uvedl vlastní krátké odpovědi. Může to být např. uvedení čísla, značky, symbolu, vzorce, jednoduchého grafu, určitého slova, krátké věty...

a) produkční testové úlohy

Které diagnostické metody jsou vhodné pro zjištění zájmů žáků?

1.....

2.....

3.....

Napište fáze diagnostického procesu:

b) doplňovací testové úlohy

Po smrti českého krále Karla IV. v rocenastoupil na trůn jeho syn.....

Flandersův systém slouží k pozorování

Ptáci zpíval....., včely bzučel... a medvíďata se batolil... po lese.

Doporučení pro návrh úloh se stručnou odpovědí:⁵

1. Úloh užívejte jen tehdy, lze-li odpovědět velmi stručně (nejlépe jedním údajem)
2. Úlohu formulujte zcela jasně a jednoznačně.
3. nevyžadujte doslovné opakování textu z učebnice.
4. Uvažte předem všechny možné odpovědi, a je-li jich mnoho, raději úlohu nepoužívejte.
5. Ponechte v úlohách vždy dostatek místa pro uvedení odpovědi.

⁵ CHRÁSKA, M. *Didaktické testy*. Brno: Paido, 1999. s. 29.

6. Dávejte přednost produkčním úlohám před doplňovacími. Chcete-li použít doplňovací, dodržujte následující doporučení:
- vynechávejte jen důležité údaje
 - z neúplné věty musí být patrné, co se má doplnit
 - údaj, který se má doplnit, umíst'ujte pokud možno na konec věty
 - pokud se má doplnit několik údajů, vynechte pro doplnění zhruba stejné místo.

UZAVŘENÉ ÚLOHY

DICHOTOMICKÉ

Žákovi jsou předkládány dvě alternativy odpovědi s tím, že jedna je správná a tu má označit. Snadno se navrhují, svádí však k testování jednotlivých detailů, pouhých faktů. Nedostatkem je velká pravděpodobnost jejich uhodnutí.

Diagnostika formální je jasně ohraničená diagnostická situace v určitých etapách vyučování.
Ano Ne

UZAVŘENÉ ÚLOHY S VÝBĚREM ODPOVĚDÍ

Úloha s výběrem odpovědi se skládá ze dvou částí: problému nebo otázky (tzv. kmenu úlohy) a nabídnutých odpovědí. Vyskytují se v několika formách:

- a) úlohy typu „jedna správná odpověď“

Žák vybírá jednu správnou odpověď z několika nabídnutých alternativ.

Termín pedagogická diagnostika použil poprvé H. Spicer:

- v roce 1905
- v roce 1910
- c) v roce 1901
- v roce 1950

- b) úlohy typu „jedna nejpřesnější odpověď“

Které z následujících tvrzení nejlépe odpovídá na otázku?

Strukturovaný rozhovor

A má otázky pevně předem dány, postupuje se přesně podle jejich pořadí

B má otázky a alternativy odpovědi předem pevně dány, postupuje se přesně podle jejich pořadí

C má otázky a alternativní odpovědi přesně dány, nepostupuje se podle jejich pořadí

D žádné z předchozích tvrzení není správné

- c) úlohy typu „jedna nesprávná odpověď“

Vyžaduje uvedení nesprávné odpovědi. Zápor ve kmenu úlohy je třeba patřičně zdůraznit, aby nedošlo k jeho přehlédnutí.

*Která z uvedených otázek **není** otevřenou otázkou?*

- a) *Co dělá vaše dítě doma nejraději ve svém volném čase?*
- b) *Jak vypadá jeho pracovní místo na učení?*
- c) *Chodí vaše dítě do nějakého zájmového kroužku?*

d) úlohy s vícenásobnou odpovědí

Kterými státy protéká řeka Odra?

A/ německo

B/ Rusko

C/ Česká republika

D/ Slovensko

E/ Polsko

Při skórování lze doporučit dva přístupy: „všechno nebo nic“: jeden bod přidělíme, označí-li žák všechny správné odpovědi, 0 bodů bude-li třeba jen jedna odpověď nesprávná.,

Druhý přístup: přidělíme jeden pomocný bod za každou označenou správnou odpověď a 1 pomocný bod za každou neoznačenou nesprávnou odpověď. Výsledný součet potom dělíme počtem nabídek v úloze, aby maximální počet bodů v úloze byl 1.

e) situační úlohy nebo-li interpretační úlohy

žák v nich vybírá z podstatně většího počtu nabídek, než je obvyklé. Nabídky nejsou předkládány v podobě seznamu, ale vyplývají z dané situace. Pravděpodobnost uhodnutí odpovědi je velmi malá.

823*43

*Na místo * napište takovou číslici, aby výsledné šesticiferné číslo bylo dělitelné sedmi.*

UZAVŘENÉ ÚLOHY PŘÍRAZOVACÍ

Obsahují dvě množiny pojmů a instrukci. Úkolem žáka je správně přiřadit pojmy jedné množiny k pojmům množiny druhé.

Výhodou těchto úloh je, že omezují možnost uhodnutí správné odpovědi na minimální míru. Je vhodné mít počet pojmů v pravém sloupci větší, než počet pojmů v levém sloupci.

K názvům států v levém sloupci přiřadte názvy jejich hlavních měst z pravého sloupce:

Švýcarsko

Oslo

*Norsko
Island
Finsko
Nizozemsko*

*Dublin
Bern
Reykjavík
Helsinky
Armsterdam*

UZAVŘENÉ ÚLOHY USPOŘÁDACÍ

Požadují, aby žáci uspořádali prvky dané množiny pojmů jedné třídy do řady. Úloha obsahuje množinu prvků a instrukci, která udává, jak prvky seřadit: např. podle velikosti, významu, stupně obecnosti, chronologicky.

Seřaďte následující aracionální čísla podle velikosti tak, že k nejmenšímu z nich připišete 1 a největšímu 4.

0,5

12/18

- 0,001

15/60

NÁVRH PROTOTYPU DIDAKTICKÉHO TESTU⁶

Málokdy se však podaří navrhnout napoprvé úlohy zcela dokonalé. Zkušenosti ukazují, že bývá prospěšné vytvořené testové úlohy na nějaký čas (alespoň několik dnů) po návrhu odložit a teprve potom se k nim znovu kriticky vrátit. Jinou metodou, jak přispět k vytvoření co nejkvalitnějších úloh, je nechat navržené úlohy posoudit další kompetentní osobou (ještě lépe několika osobami). V podmínkách školní praxe můžeme pořídit kolegy, kteří vyučují stejný předmět, případně také vyučující příbuzných předmětů. Je dobré ptát se těchto odborníků např. Na následující otázky:

- Zkouší navržené úlohy skutečně to, co je v daném učivu nejdůležitější? Není něco podstatného vynecháno?
- Jsou očekávané správné odpovědi jednoznačné?
- Jak jsou navržené úlohy obtížné?

Z úloh, které obstály při opakovaném posuzování autorem, (příp. při posuzování jinými odborníky) sestavíme první návrh (prototyp) didaktického testu. Konstruujeme-li běžný rozlišující test, potom je třeba, abychom úlohy v testu seřadili podle odhadované vzrůstající obtížnosti.

^{6 6} CHRÁSKA, M. *Didaktické testy*. Brno: Paido, 1999. s. 41-42.

Mgr. Jana Kratochvílová, Ph.D.

Součástí přípravy testu k jeho použití je také přibližné určení času, který budou žáci k vypracování potřebovat. Orientačně lze počítat s časem od 0,5 minuty do 1,5 minuty na jednu úlohu. V každém případě časový limit stanovujeme velmi volně a v běžných případech necháváme žáky pracovat prakticky bez časového omezení.

Většinou se doporučuje, aby časový limit pro testy úrovně byl zvolen tak, aby 80 – 90 % žáků stačilo testem projít.

Čas musíme přizpůsobit věku dětí. Na prvním stupni ponechat dostatek časového prostoru i pomalejším dětem. Pokud pomalý žák nestíhá testové úlohy vypracovat a od jisté náročnosti testových úloh nezná řešení, je pravděpodobné, že nevyřeší i další náročnější úlohy v testu. V takovém případě není účelné prodlužovat čas na zpracování testu. Jiné je to v případě pomalého žáka, který však úlohy zvládá řešit.